

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma Bvllarii Earvmve Svmmorvm Pontificvm
Constitvtionvm Qvae Ad Commvnem Ecclesiae Vsvm post
volumina Iuris Canonici, vsq[ue] ad Sanctissimum D. N.
D. Pavlvn Papam V. emanarunt**

Quaranta, Stefano

Venetiis, 1619

Abortus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10793

- 1 *Constitutionis Sixti V. Relatio.*
- 2 *Eiusdem per Greg. XIII. Moderatio. & num. 4.*
- 3 *Pœna contra personas ecclesiasticas procurantes abortum, quæ nam sint.*
- 4 *Cui reservatur absolutio in foro conscientie.*
- 5 *Fœtus animatus quando dicatur. & præsumatur.*
- 6 *Casus in quibus persona ecclesiastica tradi potest Curie seculari.*

ABORTVS. Præter Summissas in hoc verbo sciendum est, quod abortum *Cõgruit*
 procurantes, consultantes, & consentientes quocunque modo, incurrunt in *tit. de*
 pœnas contentas in Constitutione Sixti V. Romæ publicata die 16. Nouembris *homic.*
 1588. Neap. alias impressa incipiente Estrenatam, & infra.

Omnes, & quoscunq; tam viros, quam mulieres cuiuscunq; status, gradus, ordinis, &
conditionis, etiam clericos seculares, vel cuiusvis ordinis regulares, quavis dignita
te, & præminentia ecclesiastica, vel mundana fulgentes, qui de cetero per se, aut in
terpositas personas, abortus, seu fœtus immaturi, tam animati, quam etiam inani
mati, formati, vel informis eiectionem procurauerint percussionibus, venenis, medi
camentis potionibus, onerib; laboribusq; mulieri prægnanti impositis, ac alijs etiam
incognitis, vel maxime exquisitis rationibus, inde, vt re ipsa abortus sequutus fue
rit, ac etiam prægnantes ipsas mulieres, quæ scienter præmissa fecerint, pœnas tam di
uino, quam humano iure, ac tam per canonicas sanctiones, & Apostolicas Constitu
tionem, quam ciuilia iura aduersus veros homicidas, qui homicidium voluntarium
actu, & re ipsa patrauerint, propositas, & inflictas (quorum omnium tenores his no
stris literis pro expressis, & ad verbum insertis habemus) eo ipso incurrere hac no
stra perpetuo valitura constitutione statuimus, & ordinamus, ipsasq; pœnas, leges, &
constitutiones ad casus præfatos extendimus. Eos vero qui clerici fuerint omni pri
uilegio clericali, officijs, dignitatibus, & beneficijs ecclesiasticis, quæ sic vacatura,
nostra, & sedis Apostolica dispositioni perpetuo reservamus, ipso factõ priuamus, &
in futurum inhabiles ad ea suscipienda decernimus; adeo vt illi, qui hoc delictũ cõ
miserint non secus atq; ij, qui sua voluntate homicidium perpetrauerint, iuxta Con
ciliũ Tridentinũ decreta, etiam si crimen id nec ordine iudiciario probatum nec alia
ratione publicam, sed occultam fuerit, ad sacros ordines promoueri, aut in susceptis
ordinibus ministrare nullo modo possint nec illis aliqua ecclesiastica beneficia, etiam
si curam non habeant animarum, conferri liceat: sed omni ordine, ac beneficio, & of
ficio, perpetuo careant, nec non, & illos qui clerici non fuerint, & talia perpetrave
rint, non solum pœnas incurrere supra narratas, sed etiam inhabiles ad ordines, &
alia prædicta decernimus, & declaramus. Volentes, quod hi qui foro ecclesiastico sub
iecti, vt præfertur, deliquisse comperti fuerint per iudicem ecclesiasticum depositi, &
degradati, curia, & potestati seculari tradantur, qua de eis illud capiat supplicium,
quod contra laicos vere homicidas per diuinas leges, ac ciuilia iura est dispositum
Præterea eisdem pœnis teneri omnino statuimus eos, qui sterilitatis potiones, ac vene
na mulieribus propinauerint, & quo minus fœtum concipiant, impedimentum præ
stitierint, ac ea facienda, & exequenda curauerint sine quocunq; modo in his consul
uerint, ac mulieres ipsas, quæ eadem pocula sponte, ac scienter sumpserint. Quocirca
mandamus vniuersis, & singulis iudicibus ordinarijs, & Delegatis, tã ecclesiasti
cis, quã secularibus, quibus contra criminum reos, etiam quo ad causas huiusmodi

de iure, vel ratione delicti, aut personarum legitime competet iurisdicção, ita tamen
 ut inter eos præventionis locus sit, ut in his delictis, quæ ut plurimum in occulto per-
 petrantur, contra quoscunque, non solum per accusationem, & delationem, verum
 etiam per inquisitionem, ac simplicem denunciationem procedant, ac ad illa proban-
 da testes alias de iure inhabiles, eorundem tamen iudicum arbitrio habita ratione
 personarum, causarum & qualitatum illarum ac circumstantiarum quarumcumq;
 admittant, ac in eos, qui culpabiles fuerint prout per nos sancitum est demum anti-
 maduertant. Insuper ut immanissimi huius delicti gravitati non solum temporali-
 bus, verum etiam spiritualibus pœnis prospiciamus, ac provideamus, omnes, & sin-
 gulos cuiuscunque status, gradus, ordinis, vel cõditionis existentes, tã laicos, quã
 clericos seculares, & cuiuscunque ordinis regulares, nec non mulieres seculares, vel
 quemcumque ordinem professas, qui vel quæ, vel uti principales, vel ut sociæ, con-
 sciæ ad tale facinus committendum, opem, consilium, favorem, potionem, uel alia cu-
 iuscunque generis medicamenta scienter dederint, ac etiam scribendo literas priua-
 tas, uel apochas, vel alias verbis, aut signis iuuerint, aut consulerint (ultra supra-
 dictas pœnas) ipso facto, nunc prout ex tunc excommunicamus, & pro excommunica-
 tis declaramus. Decernentes, ac declarantes, quod per quæcunque Iubileæ, & In-
 dulgentias per nos, & successores nostros etiam anno Iubilei, aut alio quouis tempo-
 re, etiam Cruciatæ Sanctæ, Iubilei, vel quouis alio titulo concessas, & concedendas,
 nec non per quascunque literas Apostolicas quibusuis Principibus seu ad eorum in-
 stantiam per nos, & successores nostros pariter concessas, & concedendas, ac etiã
 vigore privilegiorum Mare magnum, vel alias quomodolibet nuncupatorum quibus-
 uis congregationibus Regulariũ, aut episcopis vigore Concilii Tridentini, vel alias
 per nos, & prædecessores nostros quomodocunq; concessorum, vel in futurum con-
 cedendorum: nec personæ sic, ut præfertur, delinquentes, & excommunicatæ præ-
 terquam in mortis articulo absolui ualeant: nec cum iis clericis, qui huiusmodi deli-
 cta perpetraverint, etiam si eorum crimen occultum fuerit, super irregularitate
 præmissorum occasione contracta, nec per locorum ordinarios, nec per alios quavis
 auctoritate fungentes, quam per nos, & Romanos Pontifices nostros successores,
 & tunc non nisi urgentissimis de causis dispensari possit. Ac tam absoluendi, quam
 dispensandi facultatem huiusmodi, etiam quo ad forum conscientie in casibus supe-
 rius expressis nobis, & successoribus nostris duntaxat reservamus. † Hæc tamen
 Constitutio fuit moderata per Gregor. xiiii. prid. Kal. Iulij 1591. & Neap. alias
 impressa incip. Sedes Apostolica pia mater, & infra. Habita super hoc cum uenera-
 bilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus super negotiis, & consultationibus
 episcoporum deputatis matura deliberatione, de eorum consilio, constitutionem præ-
 dictam sic duximus moderandam, ut a peccato, & excommunicatione contra per-
 sonas ibi expressas lata, tam quo ad eos, qui hætenus deliquerunt, quam quo ad il-
 los, qui post nostram constitutionem in eisdem casibus deliquerint, quilibet presby-
 ter tam secularis, quam cuiusuis ordinis regularis ad Christi fidelium confessiones
 audiendas, & ad hos casus specialiter per loci ordinarium deputatus plenam, & li-
 beram, in foro conscientie tantum absoluendi habeat facultatem eandem prorsus,
 quam idem Sixtus prædecessor sibi, ac suis successoribus reservavit. Quo uero ad pœ-
 nas procurantium abortum fœtus inanimis, aut exhibentium mulieribus, uel su-
 mentium uenena sterilitatis, aut quocunque modo auxilium, uel consilium eis dan-
 tum in prædicta Constitutione contentas, Cõstitutionem præfatam in ea parte, ubi
 de his agit, ad terminos iuris communis, ac sacrorum Canonum, & Concilii Triden-
 tini dispositionem auctoritate Apostolica tenore præsentium, tam quo ad præterita,
 quam

quam quo ad futura perpetuo reducimus, perinde ac si eadem constitutio in huiusmodi parte nunquam emanasset non obstantibus eadem Prædecessoris nostri constitutione, quam quo ad reliqua omnia præter contenta in hac nostra Constitutione in suo robore omnino permanere uolumus, ceterisque contrariis quibuscunque, &c.

- 3 Nota per hanc moderationem remanere supradictas ꝛ pœnas impositas a Sixto V. pœn animatum foetum, priuationis, inhabilitatis, degradationis, traditionis Curia seculari, & præuentionis ut supra: sed solum fit moderatio in parte quo ad ꝛ absolutionem a peccato, & excommunicationem reseruatam ordinario in foro conscientia tantum, quando uero non est foetus animatus, in totum tollitur Constitutio Sixti V. & reducitur ad dispositionem iuris communis ut in c. sicut el 2. cap. si aliquis, de homicid. ubi glo. Abb. Felin. & Docto. tex. in cap. quod uero, cum sequi. 22. q. 2. Couar. in clem. si furiosus in 2. par. §. 3. de homicid. & non facit Irregularem: Dicitur ꝛ autem foetus a animatus in masculo a post quadraginta dies, in femina post octuaginta, & si dubitatur, an masculus sit uel femina, presumendum est esse animatum post quadraginta dies Nauar. b in Man. confess. cap. 15. num. 14. quia in dubio b tutior pars est eligenda, & est communis opinio, quam sequitur Sacra Pœnitentiaria ut testatur Nauar. in conf. 22. de homicid. in antiq. & in conf. 26. in nou. non tamen est Irregularis consulens abortum ei, quæ dubitat esse prægnantem, si non apparet de abortu, ut per eundem in conf. seq. d. tit.
- Pœnam a iure diuino impositam habes Exodus 21. & c. Moyses 32. q. 2. Pœnam uero a iure ciuili impositam habes in l. si aliquid §. abortionis, & in l. Cicero ff. de pœn. in l. si mulierem, & in l. 3. §. ex Senatusconsulto ff. ad leg. Cornel. de sicar. Afflic. in constit. reg. terminum uitæ nu. 29. & in constit. mala. §. amatoria pocula num. 5. Grillan. de foraleg. q. 13. Boss. in tit. de homic. Foller. in pract. crim. par. 4. in princ. in uerbo pœnis debitis feriuntur, sub nu. 63. Iul. Clar. in §. fin. pract. crim. q. 68.
- 6 Nota ex prædictis ꝛ casum, in quo ecclesiastica persona pôt tradi c Curia seculari ob abortum animatum; Id etiam considerauit Chapeauilla in tract. de cas. reseruat. par. 2. cap. 9. q. 1. fol. 259. Alium casum habes in persona ecclesiastica exercente Sodomiam per Bullam Pij V. incip. Horrendum, relata per Nauar. in c. 27. nu. 249 in Man. confess. & per Moder. in addit. ed Diaz. c. 86. fol. 341. & infra in uerbo Sodomia. Alius etiam casus traditionis Curia seculari est contra eos, qui cum ad sacrum Presbyteratus ordinem minime promoti sint, sacerdotis tamen auctoritatem temere sibi assumentes missarum celebrationem vsurpare, & sacramentum pœnitentiæ Christi fidelibus ministrare præsumunt, ut patet ex nouissima Constitutione Sanctissimi D. N. Clementis viij. relata infra in uerbo d Ordo, quam ad de tit. de cler. non ordi. ministra. d Reliquos uero casus refert Iul. Clar. in pract. crim. q. 36. & tunc an teneatur iudex secularis exequi sententiam iudicis ecclesiastici habetur per eundem Iul. Clar. q. 96. num. 7 post Iser. & Affl. in prima Const. Regni, Luc. de Pen. late in l. 1. C. de priuileg. scholar. li. 12. & in l. nemo C. de digni. eo. lib. Diaz. in pract. crim. Canon. c. 144. in uerbo curia seculari, & ibi Addeutes.

a ADDITIO Ex quo inferitur, quod postquam factus est uiuificatus per animæ infusionem quæ censetur infusa siue in mare siue in femina si lineamenta omnium membrorum habebit ut per Burgas. in tract. de irregular. par. 6. tit. de ueneficis sub nu.

14 licet adhuc vere non sit in rerum natura. & multa possent impedire ne nascatur
 l. 1. §. sed & si quis ventrem ff. de ventr. in poss. mitt. tamen illum occidens vere ho-
 micidium committere dicitur c. quod vero. & c. moyses 32. q. 2. c. consulisti. in fine.
 & ibi glos. 2. q. 5.

Prædictæ autem pœna an vendicent sibi locum etiam in eo qui procurauerit abortum
 fœtus animati ad præseruandam ipsam prægnantem quam Medici dicunt non aliter
 posse euadere mortem nisi existens in vtero occidatur vide Sylu. in v. Medicus §. 4.
 Burgas notab. in d. tract. par. 6. ti. de Physicis & Chirurgis. fol. 269. Amplia vt quo
 ad euitandam irregularitatis pœnam nihil suffragetur alleganti se non habuisse in-
 tentionem, & propositum occidendi fœtum quoties operatur actum illicitum. & de
 sui natura aliquo modo ordinatum ad abortum causandum c. sicut et 2. de homic.
 Na. conf. 24. de homic. in antiq. Couar. in relect. clem. si furiosus de homi. §. 4. p. 2. li-
 cet non incurrant irregularitatem indispensabilem ex dictis per eundem Nau. in
 man. confess. c. 27. sub nu. 240.

Limita. & primo in eo qui non fuit in dolo & sic in ignorante mulierem esse prægnan-
 tē, vt clare habetur per August. Ariminen. in apostil. ad Aug. in tract. malef. in
 ver. & ex interuallo per Campanum in c. regni ad peruersorum sub nu. 50. & colligi-
 tur ex dictis per Afflict. in rub. const. Terminum uitæ nu. 2. Couar. in præalleg. §.
 4. sub nu. 10. dicens contrarium sibi non uideri iuri consonum, & eo maxime si igno-
 rantia esset inconuincibilis, & hoc quoad pœnas non autem quo ad irregularitatem
 quam euitare non potest.

Secundo limita in eo quia contrario sensu dederit poculum mulieri ad eam ingrauidan-
 dam, & illa eo sumpto mortua fuerit, nam tunc debet tantum puniri pœna relega-
 tionis l. 3. §. sed ex senatusconsulto. ff. ad l. Corn. de sicar. Afflict. in Const. Mala no-
 xia. §. amatoria pecula. nu. 6. & ratio esse potest vt excusetur a dictis pœnis quia fina-
 lis intentio tradentis huiusmodi poculum ad concipiendū tendit in bonum s. ad su-
 scipiendam prolem quod est fauorabile, licet istud factum non debeat ex toto transi-
 re impunitum propter malum exemplum consistens in eo, videlicet in querendo uio-
 lentare naturam, volendo imponere fecunditatem in utero, in quo Deus, & natura
 imposuerunt sterilitatem. quæ ratio colligitur ex dictis notabiliter per Paul. Grill.
 in tract. de sortileg. q. 12. nu. 19. non tamen euadet Irregul.

b Adde glo. celebrem in c. vnico, de scrutin. in ord. fac. in fin. & Felin. in c. auditis
 de præscrip. sub nu. 32. limita tamen in foro contentioso quo ad pœnam, quia in du-
 bio iudicis partes debent esse in absoluendo iuxta tex. in c. cum sint iura partium ob-
 scura. de reg. iur. in 6. cum interpretatio debeat fieri in mitiorem partem l. si de in-
 terpretatione. ff. de panis, & hanc esse communem doctorum resolutionem id c. ad
 audientia, vbi præcipue Abb. nu. 3. de homici testatur Nauar. in supra alleg. conf.
 nu. 22. in antiq. licet Couar. in clem. si furiosus, nu. 3. de homic. par. 1. in princ. videa-
 tur tenere contrarium.

c Ista traditio operatur vt ecclesia non teneatur eum amplius defendere. glos. in c. si
 qui sacerdotū 11. q. 1. & qualiter fieri deat. habetur in c. nouimus de verb. sig. & in
 casib. in quib. clericus traditur curia seculari puniendus, communis opinio est, quod
 nõ tenetur iudex secularis stare processui factõ coram iudice ecclesiastico sed potest
 de nouo formare processum. & ratio est quia per huiusmodi degradationem, & tra-
 ditionem reputatur tanquam laicus de quo tanquam sibi subdito iudex secularis co-
 gnoscere potest Iul. Clar. in §. fin. pract. crim. q. 96. num. 7. quod intelligatur non pro-
 cedere in crimine mere ecclesiastico, de quo iudex secularis non potuisset cognoscere
 etiam si reus fuisset laicus vt in crimine hæresis. c. vt inquisitioni §. prohibemus, de
 hæret.

hæret. in 6. quo casu ut refert Boss in tit. de hæret. nu. 35. servatur, vt sola sententia transmittatur. imo solus effectus sententiae.

Et audiens serio confessionem sacram, & absoluendo simulando se presbyterum, est irregularis. Nauar. in man. confess. c. 27. sub nu. 242. fol. 526.

AGNVS DEI.

AGNVS DEI benedicti ne minio inficiantur, nec venales proponantur Gregorij XIII. Constitutione cauetur, Romæ publicata die 11. Iunii 1572. cuius tenor talis est, Omni certe studio, & opera a nobis procurandum est, vt ea tollantur, quæ non conueniunt, ac nostrum, & aliorum bonorum, piorumque Christi fidelium animos offendunt. Itaque prouide considerantes certas formas innocentissimi Agni imagine figuratas, & per Romanos Pontifices statis temporibus consecrari solitas, licet Agni puri, & mundi a Summo Pontifice benedicuntur, ita ab omnibus postmodum immaculatas, non autem auro, & coloribus vllis depictas, sed in sua albedinis mundicie sanctificatas congruenti cum reuerentia teneri, & conseruari debere: Statuimus, & ordinamus, ac sub excommunicationis pena ipso facto incurrenda prohibemus, & interdiciamus, ne quisquam siue vir, siue mulier, seculares, aut ecclesiastici, etiam regularis ordinis ille sit, & quocumque gradu, conditione, statu, nomine, dignitate, & honore præcellat, post hac in perpetuum Agnus Dei per Romanum Pontificem pro tempore existentem benedictos depingere, inficere, minio notare, vel aurum, aut colorem aliquem illis imponere, aut quidquam aliud super inducere, neque depingi, aut miniari facere nec illos venales proponere, seu tenere quouis prætextu qualibetue de causa audeat: verum eos albos, & mundos Agnum illum purum, & innocentem representantes, qui occisus pretiosissimo sanguine suo nos redemit, decenter ac reuerenter a cunctis haberi, deferri, & custodiri præcipimus, & ita ab omnibus fieri, & ceteri debere decernimus. Mandantem omnibus, & singulis locorum ordinarijs per vniuersum Christianum orbem constitutis, eorumque vicarijs in spiritualibus generalib. vt præsentem nostram constitutionem & prohibitionem in suis quisque ciuitatibus, & diocæsiibus statim publicare procurent, ita vt ad omnium notitiam quam primum peruenire possit. Quicumque vero inobedientes fuerint, præter excommunicationis penam, quam vt præfertur incurrant, etiam alijs penis ipforum ordinariorum, seu vicariorum plecti, & mulctari volumus, & iubemus, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque, volumus etiam quod præsentium literarum exemplis, etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius prælati ecclesiastici ob signatis plena, eademque prorsus fides vbiq; adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Domini cæ millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, octauo Kal. Iunii, Pontificatus nostri anno primo.

De significato, & eorum benedictione habetur in libro Cereemoniali vbi in fine sunt infra scripti versus.

Legimus Urbanum V. Pont. Max. misisse ad Imperatorem Gregorium tres Agnus Dei cum versibus infra scriptis.

Balsamus.